

خلاصه و نکات درس دوم

تهیه و تنظیم : حسن نظری

تاریخ؛ زمان و مکان

زمان و مکان دو بعد اصلی تاریخ را تشکیل می دهند. هر رویداد تاریخی قطعاً باید زمان و مکان مشخصی داشته باشد. در غیر این صورت نمی توان به آن خبر اعتماد کرد. انسان ها از دیرباز اهمیت این دو بعد را دریافته بودند. ابداع و اختراع انواع ساعت ها، تقویم ها و نقشه های جغرافیایی گواه این مدعاست.

گاه شماری چیست؟

یکی از دستاوردهای مهم بشر اندازه گیری زمان و ابداع گاه شماری است. در واقع « گاه شماری نظامی است که انسان برای اندازه گیری دقیق زمان ابداع کرده است.» در نتیجه ی این تلاش ها ابزارهایی مثل ساعت آفتابی و شنی اختراع گردید.

تاریخچه گاه شماری

– کدام تمدن ها در تدوین گاه شماری پیشگام بودند؟

الف) ایران-یونان ب) مصر- بین النهرین* ج) چین- روم د) هند- آشور

گاه شماری بین النهرین: بر مبنای خورشیدی - قمری رایج بود.

گاه شماری مصر: بر مبنای گاه شماری خورشیدی بود. سال کبیسه از ابداعات مصریان است.

گاه شماری رومی: ابتدا مبدأ مشخص نداشت. پس از رسمیت دین مسیحی، تولد مسیح مبنای تاریخ آنها شد.

گاه شماری هجری قمری: تقویم رایج مسلمانان است و مبدأ آن هجرت پیامبر از مکه به مدینه است.

- هخامنشیان: گاه شماری خورشیدی – قمری بابلیان در آن زمان رواج داشت.
- گاه شماری در ایران
- اشکانیان: گاه شماری بابلی ، سلوکی و اوستایی متداول بود.
 - ساسانیان: گاه شماری اوستایی در ایران رایج شد. مبدأ آن به تخت نشستن شاه بود.
 - ایران دوره اسلامی: متداول ترین آنها هجری قمری و جلالی (هجری شمسی) بود.

– مبدأ سال شماری اوستایی در زمان ساسانیان چه چیزی بود؟ (**کنکور سراسری ۱۳۹۹**)

- الف) به تخت نشستن هر پادشاه *
- ب) به دنیا آمدن زرتشت
- ج) قیام اردشیر علیه اشکانیان
- د) دوره بندی ۱۲۰ ساله

– خط زمان چیست و چه نقشی در تاریخ دارد؟

خط زمان ابزاری است که توسط آن رویدادهای تاریخی به ترتیب زمان بر روی یک نمودار خطی نشان داده می شود. این کار باعث نظم و ترتیب رویدادها شده و در مطالعه تاریخ اهمیت فراوانی دارد.

– جغرافیا چه نقشی در رویدادهای تاریخی دارد؟

همه ی اتفاقات تاریخی در بستر مکان شکل گرفته اند. جغرافیای یک منطقه و آب و هوای آنجا، تأثیر بسزایی در تاریخ سرزمین داشته است. نوع زندگی، پوشش، آداب و رسوم، شیوه های دفاعی و دیگر موارد کاملاً تحت تأثیر جغرافیای آن منطقه بوده است. هرودت مورخ یونانی و ابن خلدون مورخ مسلمان به اهمیت جغرافیا در تاریخ پی برده و نکاتی در این باب مطرح کرده اند.

نکته ۱: جغرافیای تاریخی علمی است که به مطالعه مناطق در گذشته می پردازد و تأثیر آن بر تاریخ را بیان میکند.

نکته ۲: نقشه های تاریخی حاصل ارتباط جغرافیا و تاریخ است و اهمیت زیادی در مطالعه تاریخی دارد.